

БІБЛІОТЕКА ВЧИТЕЛЯ

І.В. Олійник, О.Я. Галашин, Л.Є. Кучер, О.В. Турчин

ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ

в 6 класі

Конспекти уроків

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА - БОГДАН

УДК 371.32:581
ББК 74.262.8
О-53

Серія заснована в 2007 році

Олійник І.В.

О-53 Вивчення біології в 6 класі. Конспекти уроків / І.В. Олійник, О.Я. Галашин, Л.Є. Кучер, О.В. Турчин. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2014. — 216 с. — (Бібліотека вчителя).

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)

ISBN 978-966-10-3945-1

Пропонований посібник укладено відповідно до чинної програми з біології Міністерства освіти і науки України для учнів 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

Видання містить орієнтовні плани-конспекти уроків, тестові завдання, інструктивні картки для проведення практичних робіт та лабораторних досліджень, контрольні роботи для перевірки навчальних досягнень учнів. Подано орієнтовне календарно-тематичне планування.

Для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів, студентів природничих факультетів педагогічних університетів.

УДК 371.32:581
ББК 74.262.8

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1765-7 (серія)
ISBN 978-966-10-3945-1

© Навчальна книга — Богдан, 2014

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

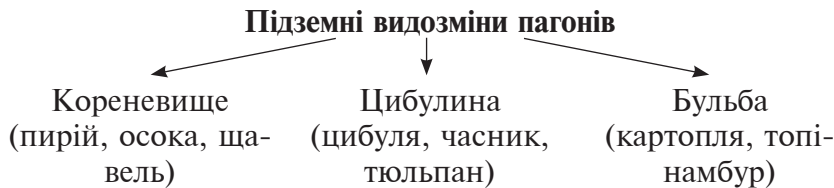
(2 год на тиждень, усього 70 год, із них 5 год — резервний час)

№ з/п	Тема уроку	Номер сторінки	Дата
ВСТУП (4 год)			
1/1	Біологія — наука про життя. Основні властивості живого.	7	
2/2	Різноманітність життя. Основні групи організмів (рослини, тварини, гриби, бактерії). Поняття про віруси.	11	
3/3	Біологія — багатогалузева наука. Науки, що вивчають життя. Методи вивчення організмів.	16	
4/4	Застосування біологічних знань у практичній діяльності людини (медицині, с/г, у справі охорони природи).	19	
ТЕМА 1. КЛІТИНА (10 год + 1 год резервного часу)			
5/1	Клітина — одиниця живого. Історія вивчення клітини.	22	
6/2	Збільшувальні прилади. Лупа. Світловий мікроскоп. Електронний мікроскоп.	24	
7/3	<i>Практична робота № 1. Будова світлового мікроскопа та робота з ним.</i>	27	
8/4	Хімічний склад клітини. Речовини, що входять до складу клітини.	29	
9/5	<i>Практична робота № 2. Виготовлення мікропрепаратів шкiрки цибулі та розгляд її за допомогою оптичного мікроскопа.</i>	32	
10/6	Будова клітини на світлооптичному та електронно-мікроскопічному рівнях. <i>Лабораторне дослідження «Будова клітини листка елодеї».</i>	34	
11/7	Будова рослинної і тваринної клітини. Спільні і відмінні ознаки.	38	
12/8	Надходження речовин у клітину. <i>Лабораторне дослідження «Рух цитоплазми в клітинах листка елодеї».</i>	42	
13/9	Утворення нових клітин. Ріст клітин.	45	
14/10	Основні положення клітинної теорії.	47	
15/11	Контрольна робота № 1. Вступ. Клітина.	50	
ТЕМА 2. ОДНОКЛІТИННІ ОРГАНІЗМИ. ПЕРЕХІД ДО БАГАТОКЛІТИННОСТІ (8 год + 1 год резервного часу)			
16/1	Амеба, інфузорія — одноклітинні організми. Середовище існування, процеси життєдіяльності, будова, роль у природі. <i>Лабораторне дослідження «Спостереження інфузорій».</i>	55	
17/2	Малярійний плазмодій, дизентерійна амеба — одноклітинні паразитичні організми.	58	
18/3	Евглена зелена як представник автогетеротрофних протистів, особливості її будови та процесів життєдіяльності.	61	

19/4	Хламідомонада, хлорела — одноклітинні водорості (середовище існування, процеси життєдіяльності, будова, роль у природі).	63	
20/5	Дріжджі — одноклітинні гриби.	68	
21/6	Бактерії — найменші одноклітинні організми. Їхня роль у природі та значення в житті людини. <i>Міні-проект «Чому скисає молоко».</i>	71	
22/7	Вольвокс — колоніальний організм. Особливості будови та процесів життєдіяльності колоній вольвокса.	75	
23/8	Особливості будови і процесів життєдіяльності ульви та губок як найпростіших багатоклітинних організмів.	79	
24/9	Узагальнення і систематизація знань. Одноклітинні організми. Перехід до багатоклітинності.	82	
ТЕМА 3. РОСЛИНИ (20 год)			
25/1	Рослина — живий організм. Фотосинтез як характерна особливість рослин.	87	
26/2	Живлення рослин (мінеральне, повітряне). Дихання рослин. Рухи рослин	90	
27/3	Будова рослин. Клітина — одиниця будови і життєдіяльності рослинного організму.	93	
28/4	Тканини рослин і їх функції.	95	
29/5	Органи рослин. Корінь: будова, основні функції (поглинання води та укріплення в ґрунті). Видозміни кореня. <i>Лабораторне дослідження «Будова коренеплоду» (на прикладі моркви).</i>	97	
30/6	Пагін: будова, основні функції. Брунька як зачатковий пагін. Розвиток пагона з бруньки. <i>Лабораторне дослідження «Будова пагона. Будова бруньки».</i>	100	
31/7	Стебло — вісь пагона. Будова стебла у зв'язку з функціями транспорту речовин.	103	
32/8	Видозміни пагона. Цибулина, кореневище як видозмінені пагони. <i>Лабораторне дослідження «Будова цибулини».</i>	106	
33/9	Листок — бічна частина пагона. Будова листка у зв'язку з функціями фотосинтезу, газообміну, випаровування води. Видозміни листка.	109	
34/10	Розмноження рослин: статеве та нестатеве. Вегетативне розмноження рослин. <i>Дослідницький практикум «Вегетативне розмноження рослин».</i>	111	
35/11	Квітка — орган статевого розмноження. Будова і різноманітність квіток. <i>Лабораторне дослідження «Будова квітки».</i>	114	
36/12	Суцвіття. Типи суцвіть. Біологічне значення суцвіть.	118	
37/13	Запилення. Пристосування рослин до різних способів запилення. <i>Міні-проект «Квіти і комахи».</i>	122	

Рослини опанували різні середовища життя, пристосувались до різноманітних умов довкілля. У зв'язку з цими пристосуваннями в рослин виникли різні видозміни органів, у тому числі й видозміни пагонів.

Пагони бувають підземні і надземні. Підземні пагони у зв'язку з виконуваними додатковими функціями, такими, як нагромадження поживних речовин, вегетативне розмноження, значно видозмінилися.

2. Видозміни надземних пагонів. *(Розповідь вчителя з демонструванням таблиць «Видозміни пагонів», складання схеми).*

Колючки — вкорочені пагони без листків. Вони, як правило, захищають саму рослину від поїдання тваринами. Колючки можна побачити в дикої яблуні, глоду.

Вуса — довгий пагін з видовженими меживузлями, повзучі стебла яких вкорінюються у вузлах і дають початок новим рослинам (суніці, перстач гусячі лапки).

Вусики — тонкі довгі пагони з редукованими листками. Виноград, огірок та інші рослини з повзучими чи лазячими стеблами прикріплюються до різних предметів.

Надземні бульби накопичують поживні речовини. Прикладом є капуста кольрабі.

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

Лабораторне дослідження

Тема: Будова цибулини.

Мета: ознайомитися з будовою видозмінених пагонів; встановити залежність будови видозмінених пагонів від виконуваних функцій.

Обладнання: лупи, в чашках Петрі цибулини цибулі.

Хід роботи

1. Розгляньте цибулину. Розріжте її навпіл. Знайдіть зовнішні сухі покривні луски, соковиті луски, вкорочене стебло — денце та додаткові корені.

УРОК 70. ЕКСКУРСІЯ №2

Тема. Вивчення рослинних угруповань.

Мета: показати на прикладі одного з угруповань його структуру, різноманітність видів в екосистемі; формувати і розвивати поняття про взаємозв'язки різних організмів між собою та з навколишнім середовищем; виховувати бережливе ставлення до природи та її ресурсів.

Основні поняття і терміни: рослинне угруповання, екосистема, взаємозв'язки, ярусність, ланцюги живлення.

Обладнання: блокноти, олівці, атласи-визначники, лупи, фотоапарати.

Місце проведення екскурсії: ліс.

I. План

1. Повідомлення теми та мети екскурсії; поділ учнів на групи (4-5 учнів у кожній).
2. Цільовий інструктаж з безпеки життєдіяльності.
3. Правила поведінки у природі.
4. Організований вихід зі школи до місця проведення екскурсії.
5. Самостійна робота учнів у групах за завданнями.

II. Завдання для самостійної роботи учнів у групах

1. Охарактеризуйте екосистему, вибрану для спостереження за рослинами. Які рослини тут поширені?
2. Визначте, до якого типу рослинних угруповань належить досліджуване угруповання. Чому?
3. Підрахуйте кількість ярусів у лісі. Складіть список рослин за ярусами. Виявіть умови життя у кожному ярусі (світло, волога, площа живлення).
4. Поспостерігайте за тваринами — мешканцями кожного ярусу.
5. Спостереження запишіть у таблицю.

№ ярусу	Назва ярусу	Умови життя	Рослини, поширені у ярусі	Тварини, що зустрічаються у ярусі
I	Деревний (високі дерева)			
II	Деревний (невисокі дерева)			
III	Чагарниковий			
IV	Трав'яний			
V	Лишайниково-моховий			

Поміркуйте!

1. Ярусність — не випадкове явище, а результат тривалого історичного розвитку рослинних угруповань, в результаті якого виникли пристосування до спільного життя. Про яке пристосування йде мова? Відповідь обґрунтуйте.
2. Установіть взаємозв'язки між рослинними угрупованнями і тваринами. Що таке ланцюг живлення?

3. Складіть 1–3 ланцюги живлення досліджуваної екосистеми та вкажіть значення рослин, тварин, грибів та бактерій у лабільності угруповань.

III. Підведення підсумків екскурсії.

Узагальнення результатів спостережень. Висновки про взаємозв'язки живих організмів.

IV. Домашнє завдання.

1. Скласти звіт про екскурсію.
2. Дібрати листівки і вірші, в яких відображено красу лісу.
3. Підготувати усну розповідь про значення лісу в природі і житті людини, необхідність його охорони.

Навчальне видання

Серія «Бібліотека вчителя»

ОЛІЙНИК Іванна Володимирівна
ГАЛАШИН Ольга Ярославівна
КУЧЕР Лідія Євгенівна
ТУРЧИН Ольга Василівна

ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ В 6 КЛАСІ **Конспекти уроків**

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Антоніна Павліченко*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Івана Бліща*
Технічний редактор *Оксана Чучук*

Підписано до друку 20.08.2014. Формат 60х84/8. Папір друкарський.
Гарнітура Таймс. Умовн. друк. арк. 25,11. Умовн. фарбо-відб. 25,11.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-19-66; 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com
www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-3945-1

9 789661 039451